



národní
úložiště
šedé
literatury

Hodnocení stížnosti na zpravodajství České televize o Ukrajině

Máca, Roman
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-253570>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 23.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Hodnocení stížnosti na zpravodajství České televize o Ukrajině



Roman Máca

Analytik programu Kremlin Watch

Kremlin Watch je strategický program think-tanku Evropské hodnoty, který má za cíl rozkrývat a čelit jednotlivým nástrojům ruské hybridní války zaměřené proti liberálně-demokratickému systému.

Demokratické instituce, mezi které se Česká televize jako klíčové veřejnoprávní médium počítá, jsou pod konstantním agresivním tlakem dezinformačních snah Putinova Ruska a jeho spojenců. Jejich cílem je oslabit, umlčet, či zásadně snížit legitimitu demokratických institucí západních států. K tomuto cíli směřuje i snaha poškodit Českou televizi, kterou můžeme z české dezinformační scény sledovat systematicky. Naším cílem není argumentovat, že ČT je dokonalá a bezchybná. To stejně jako žádné standardní médium není a nikdy nebude. Proto doporučujeme samotnou stížnosti i kvůli jejímu zpracování vnímat v širším kontextu, to znamená systematických útocích prokremelské dezinformační scény proti jednomu z posledních svobodných médií v Česku, které má dostatečné kapacity i dosah při rozpracovávání zásadních zahraničně-politických a bezpečnostních témat.

1. O stížnosti

Na Radu ČT dorazila rozsáhlá stížnost na informování ČT o ruské agresi na Ukrajině. V následujících řádcích se budeme věnovat charakteristikám samotného dokumentu a způsobu jeho zpracování. Text stížnosti lze nalézt na [webu HlidaciPes.org](http://webu.HlidaciPes.org). Stížnost zahrnuje období 1.2.2014 – 31.1.2016 a její rozsah je celkem 495 stran. Jedná se tak o počín raritní. Materiál je dělen do kapitol dle jednotlivých období, které jsou následně členěny do podkapitol nepravdy, polopravdy a nedoložená tvrzení; opomíjení důležitých informací a nevyváženost obecně; nálepkování. Kritika zahrnuje i údajná pochybení vedoucích pracovníků ČT. V závěrečné části je uvedeno shrnutí stížnosti a jsou prezentována i konkrétní doporučení.

2. O autorovi

Autorem má být jistý Petr Pražák uvádějící adresu do obytného domu v Hradci Králové. Jedná se údajně o mladého studenta práv dle tvrzení „vlka“ anonymního vydavatele portálu, kde se stížnost objevuje a kde Petr Pražák pod přezdívkou PP bloguje. To pro slovenský Svobodný vysílač „vlk“ uvedl s tím, že blogera PP nepoznal osobně. U Petra Pražáka nenalezneme digitální stopu, která je obvyklá u mladých studentů. Jistý Petr Pražák studoval obor právo ve veřejné správě na Akademii Sting v Brně.

Autor využívá ve stížnosti různé zdroje v různých jazycích. Z toho lze vyvodit závěry, že autor zná mnoho světových jazyků, využívá nástroje překladu, na stížnosti se podílelo více osob.

Sama netransparentnost autorství znevěrohodňuje samotné dílo. Autor by měl plně transparentně vystoupit a tuto věc veřejného zájmu osobně představit, prezentovat a diskutovat.

3. Motivace

Proruské dezinformační kampaně cílí často své výpady proti institucím. Česká televize je rovněž častým a oblíbeným terčem. Na stížnost tak lze nahlížet nejen pouze jako na výtky ke konkrétnímu obsahu zpravodajství, ale také jako na snahu k očernění instituce, což je v dlouhodobém zájmu Putinova Ruska. Cílem tak může být vtažení ČT do nekonečné debaty o nepodstatných drobnostech, její vyčerpání reagováním na značné množství stížností, znevěrohodnění a pošlapání autority instituce. Současně je nepravděpodobné, že stěžovatel se specifickým pohledem na věc i přes sebelepší argumentaci ze strany ČT vysvětlující výklad přijme. Umlčení České televize je také zájmem některých politiků, mezi které patří prezident Miloš Zeman a jeho spojenci.

4. Konkrétní příklady ze stížnosti

Pro indikativní přehled a pochopení toho, jak byla stížnost zpracována, budeme v následujících řádcích rozebírat konkrétní uvedené a kritizované případy. Níže se pokusíme popsat jednotlivé pasáže stížnosti, které jsou typově různé a které ilustrují jednotlivé techniky, se kterými autor pracoval.

Příklad č. 1: Výtržníci, ozbrojenci vs. demonstranti, aktivisté

„f) „Nejdřív létaly mezi policisty a demonstranty na náměstí Nezávislosti dlažební kostky, Molotovovy koktejly, ohlušující granáty a gumové projektily.“ („Válka v ulicích Kyjeva: Snajpři a kulky v zádech“, 20. 2.)“ Str. 33

„Mnohem vhodnější by byla kupříkladu dvojice slov „výtržnost-výtržníci“ nebo výraz „ozbrojenci“. Počínaje okamžikem, kdy začaly být obsazovány úřady za účelem svržení vládní moci, by bylo možné hovořit také o „povstalcích“.“ Str. 34

Stížnost často napadá užívání konkrétní terminologie pro popis osob a událostí. Objevuje se tlak na užití takové terminologie a s ní i prezentace takového obrazu, který odpovídá prokremelskému narativu.

Podle obdobného přístupu by musela ČT např. odsoudit účastníky protestních akcí během listopadu 89 a nazvat je výtržníky, jelikož rovněž odmítali pokyny tehdejší oficiální moci apod.

Příklad č. 2 Ruští představitelé si nepřejí to, co prohlašují, a mlží

24. 2. ČT v článku „Kam dál na Ukrajině? Krym má jasno: Do Ruska“ tvrdila, že „Západ i Moskva si přejí, aby územní celistvost Ukrajiny byla zachována“.

Správná formulace by však měla znít „Západ i Moskva tvrdí, že si přejí, aby územní celistvost Ukrajiny byla zachována“. Str. 14

ČT by tak de facto měla znevážit výrok ruských představitelů s tím, že cosi tvrdí, ale ve skutečnosti mohou chtít něco jiného, než deklarují.

17. 4. ČT v prvním odstavci článku „Doufám, že nebudu muset nasadit armádu, vzkázal Putin v debatě“ tvrdila, že V. Putin „poprvé zpětně přiznal přítomnost Rusů mezi neoznačenými ozbrojenci na Krymu“. A to slovy: „za zády sil krymské domobrany samozřejmě stáli naši vojáci a jednali velmi korektně, ale rozhodně a profesionálně.“

Takový výklad je ovšem problematický. Putinem použitý výraz „stát za zády“ („стоять за спиной“) je ruským idiomem, který znamená „dohlížet na někoho“ či mu „poskytovat podporu“. Snad lze říci, že se výraz „стоять за спиной“ do značné míry překrývá s výrazem „krýt záda“.

Putin tedy netvrdil, že „Rusové“ byli přítomni mezi neoznačenými ozbrojenci. Říkal, že ruští vojáci dohlíželi na milici (případně jí poskytovali blíže nespecifikovanou podporu), což je podstatný rozdíl. Zároveň ovšem tuto možnost ani výslovně nepopřel. Spíše by bylo možné říci, že mlžil. Str. 86

Zde se nabízí otázka, jak v ČT prezentovat informaci o tom, že „Putin mlžil“. Pokud je zde použit termín „krýt záda“, je osoba de facto v jisté situaci přítomna. Otázkou je zda fyzicky či řečně morálně. ČT tak neuvádí o jakou přítomnost se jedná.

Příklad č. 3: Rozporování celkového obrazu

22. 2. ČT v článku „CHARKOV: Drolí se Ukrajina? Východ se odvrací od Kyjeva“ tvrdila, že se v Charkově koná sjezd proruských poslanců. Dále uvedla, že se jedná o již několikátý náznak separatismu. V tentýž den ČT sjezd označila za proruský i v prvním odstavci článku „KYJEV: Parlament sesadil Janukovyče, volby budou v květnu“.

...

Není tedy jasné, z čeho ČT odvozuje, že byl sjezd „proruský“ či „separatistický“. Dle informací, které ČT poskytla, se sjezd především vymezil proti státnímu převratu (viz dále) a ve prospěch jednoty země. Pokud by tedy musel být nálepkován, tak spíše přívlastky typu „proti-pučistický“ (viz následující části stížnosti). Str. 13

Autorem je rozporováno použití slova „proruský“. BBC publikuje [článek](#), ve kterém je uveden obrázek přejatý od ukrajinské televize z reportáže ze zmíněného sjezdu.



Zde jsou vidět u účastníků svatojiřské stuhy – proruská symbolika.

V [galerii](#) agentury Unian věnované události nalezneme např. následující obrázek, kde opět vidíme svatojiřské stuhy a rovněž se za zachycenými osobami stejná symbolika objevuje na pozadí. Tato symbolika tedy není jen v režii jednotlivých osob, ale i v režii organizátorů. Ukrajinská symbolika není na místě patrná.



Z galerie Unian i z dalších zdrojů vyplývá, že uvnitř budovy se koná sjezd dekorovaný proruskou symbolikou. Na ulici proti němu protestuje skupina lidí s ukrajinskými vlajkami. Na sjezdu účastníci deklarují tvorbu alternativní vlády viz [článek](#) RT.

An assembly of local deputies in Kharkov, eastern Ukraine have stated their intention to restore “constitutional order” throughout the country, aiming to create an alternative government.

Ze stejného článku RT:



Rozporován je tak celkový dojem i přes očividně prezentovanou orientaci ze strany jak organizátorů tak účastníků.

Příklad č. 4: Korsuňský pogrom

28. 5. Organizace *The Information Group on Crimes against the Person* vydala dokument jménem *Korsuňský pogrom* (viz „*IGCP Releases Documentary Film ,The Korsun Pogrom‘, Based on Eyewitness Accounts*” nebo „*IGCP выпустила документальный фильм ,Корсунский погром‘, снятый по свидетельствам очевидцев*”). S odvoláním na údajné očitě svědky a kamerové záběry dokument tvrdí, že:

- kolona autobusů, kterými se obyvatelé Krymu a jiných oblastí vraceli z Kyjeva domů, byla 20. února po cestě přepadena
- útok byl proveden skupinou osob, které byly vybaveny zbraněmi na blízko i střelnými zbraněmi

- cestující byli z autobusů násilně vyhnáni, načež následovaly fyzické útoky a výhrůžky (např. znásilněním či upálením)
- není možné vyloučit, že několik lidí bylo též zavražděno

Dokument tedy tvrdil, že došlo k závažné události, která mohla být jednou z možných motivací obyvatel Krymu k separaci. Přesto ČT dokumentu nevěnovala žádný článek a ani není známo, že by podnikla kroky vedoucí k vlastnímu ověření, zda a jak k událostem popisovaným v dokumentu došlo. Str.135

Jedná se o výtku, že ČT do zpravodajství nezařazuje událost, která se primárně objevuje na proruských dezinformačních webech a o které např. nereferují agentury TASS a RIA Novosti.

Jedním z těchto webů je nwoo.org jehož vydavatelem je známý konspirační teoretik Jan Korál, který např. dlouhodobě tvrdí, že 11. září bylo dílem vlády USA, či opomíjí obsazení Československa armádou SSSR. Během demonstrace proti ČT rovněž prohlásil, že televize podléhá diktátu „mocných nadnárodních zednářských a iluminátních kruhů“ ([zdroj](#)).

O události dále referuje portál czechfreepress.cz či slovenský časopis [Zem a Vek](#). Pozadu nezůstává ani konspirační portál ac24.cz, který přináší fiktivní omluvu divákům ČT za neobjektivní a tendenční pojetí zpravodajství.

O samotné události neinformují agentury TASS ani RIA Novosti. Heslo „Корсунський погром“ se objevuje pouze ve dvou článcích [zde](#). Oba články jsou komentáře sloupkařů na RIA Novosti k mnohým různým heslům a nejedná se o popis události, ale o subjektivní výklad různých dějů. U TASSu se heslo neobjevuje.

Stěžovatel tak často vyzývá k tomu, jaké informace zveřejňovat. „ČT měla informovat (také) o...“

V materiálu je použita řada zdrojů. Nechybí mezi nimi ani zdroje problematické. Např. na straně 244 je použita mapa přejetá ze sociální sítě livejournal.com, kam ji umístil uživatel s názvem kot-ivanov (kocour ivanov). Některá tvrzení jsou rovněž rozporována problematickými zdroji. Např. na straně 251 autor vyvrací určitá slova A. Zacharčenko s odkazem na uvedení přepisu projevu dotyčného, který byl publikován na ruských státních médiích vesti.ru a Ria Novosti. Tyto zdroje resp. instituce podléhající státu jsou pro kvalitní posouzení problematické.

Příklad č. 5: New York Times

3. 5. Deník New York Times vydal reportáž ze Slavjansku, jejíž autoři strávili více než týden mezi členy milice („Behind the Masks in Ukraine, Many Faces of Rebellion“)

...

I přes uvedené důvody ČT nevěnovala reportáži žádný článek. Obdobně není ve zpravodajské sekci k nalezení žádná jiná reportáž, která by dosahovala kvalit uvedeného reportáže. Str. 128 a 129

Často dochází k vytýkání použitých zdrojů a k tlaku na využívání zdrojů navržených stěžovatelem. ČT by tak de facto musela projít veškeré světové dostupné zdroje a jejich závěry začlenit do článku/reportáže, což není reálné zejména pro aktuální zpravodajství.

Ve stížnosti se rovněž objevuje kritika využívaných zdrojů ze strany ČT např. jejich důvěryhodnosti. Týká se zejména ukrajinských médií.

Důraz je kladen i na doplňování zpráv. V textu se objevují připomínky, že v dané zprávě ČT měly být uvedené i další okolnosti. Nicméně v jedné konkrétní zprávě nelze shrnout problematiku zcela a definitivně.

Příklad č. 6: „ČT vytvářela dojem...“

Přinášením takových informací, jakož i jinými výroky a nálepkováním (viz dále), vytvářela ČT dojem, že přítomnost ruských vojsk na poloostrově Krym je čímsi novým, zakázaným a nepřípustným (a kvůli tomu ostatně i Ruskem popíraným). Jak je však zřejmé z názvu subkapitoly, nemá tento obraz s realitou příliš společného. Str. 37

V materiálu je rovněž používáno termínu, že ČT „vytvářela dojem“. Autor tak aplikuje svůj subjektivní pohled na výklad jednotlivých událostí a jejich prezentaci ze strany ČT.

4. Závěr

Mezi hlavní opěrné body stížnosti patří důraz na použití prokremelského narativu a pohledu pro popis osob a výkladu událostí. Často se také objevuje orientace na detail viz „mlžil“ a tvrzení, že ruští představitelé si cosi přejí, ale ve skutečnosti jde pouze o tvrzení a ne o reálný zájem. Rozporován je rovněž celkový obraz, kdy je očividný komplexní obraz kritizován subjektivním pohledem. Dále dochází k tlaku na využití „alternativních“ zdrojů a začlenění do zpravodajství takových zpráv a jejich výkladu dle pohledu stěžovatele. Objevují se i výtky k opomíjení dalších zdrojů vztahujících se k tématu, což je v tzv. rychloobrátkovém zpravodajství nemožné. A v neposlední řadě je aplikován subjektivní pohled za objektivní. Celý pokus hodnotíme jako další z dezinformačních snah, jak napadnout jednu z demokratických institucí.

© **Evropské hodnoty z.s. 2016**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící liberální demokracii.

Naší vizí je svobodné, bezpečné a prosperující Česko ve střední Evropě, která je pevnou součástí Západu.

Pomáháme čelit agresivním režimům, radikalizaci uvnitř společnosti, šíření autoritářských tendencí a extrémistických ideologií včetně islamismu.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za zásadní prvky fungující liberální demokracie považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky, politické strany naplňující svoji roli a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty osobní svobody, lidské důstojnosti a rovnoprávnosti.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty